

Motion till riksdagen
2011/12:U208

av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

Västsahara

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	En lång kamp för nationellt självbestämmande.....	3
4	Avtalsbrott och MR-brott.....	4
5	Dubbelspel i EU.....	5
6	Om flyktinglägren i Algeriet.....	5
7	Sätt press på Marocko.....	6

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i alla internationella sammanhang bör rikta skarp kritik mot den marockanska regeringens politik i den väst-sahariska frågan när det gäller förbrytelser mot mänskliga rättigheter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskild stat och i FN och EU bör kräva att alla politiska fångar i det ockuperade Västsahara frigges.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen inom FN med kraft ska verka för att en folkomröstning om Västsaharas självständighet kommer till stånd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör kräva att EU:s fiskeavtal med Marocko snarast upphävs och i annat fall vända sig till EU-domstolen för att pröva avtalets förenlighet med internationell rätt.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU bör verka för att EU fortsättningsvis inte ingår några fiskeavtal med Marocko där väst-sahariska vatten är inkluderade.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU bör verka för att man i likhet med USA i alla handelsavtal med Marocko konsekvent utesluter varor från Västsahara.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU bör kräva att associationsavtalet med Marocko upphävs med hänvisning till Marockos upprepade brott mot artikel 2 i avtalet som talar om respekt för demokratiska principer och grundläggande mänskliga rättigheter.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för ett kraftigt ökat humanitärt bistånd till de väst-sahariska flyktinglägren.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska bistå med utbildningsinsatser i form av stipendier till stöd för unga väst-saharier, främst kvinnor.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka Minursos mandat till att också omfatta övervakningen av respekten för mänskliga rättigheter i Västsahara.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör erkänna Sahariska arabiska demokratiska republiken.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU bör verka för ett erkännande av Sahariska arabiska demokratiska republiken.

3 En lång kamp för nationellt självbestämmande

Ända sedan 1973 har befrielseörelsen Polisario kämpat för det västahariska folkets rätt till nationellt självbestämmande. Då var Västsahara en spansk koloni. År 1975 lämnade Spanien Västsahara. Det skedde mycket hastigt. Det genomfördes aldrig någon avkolonisering där den lokala befolkningen tillfrågades om hur den ville se sin framtid.

Internationella domstolen i Haag hade året innan Spanien lämnade Västsahara fastställt att Marocko inte kunde ställa anspråk på Västsahara. Långt dessförinnan, redan 1966, hade Marocko och ett annat grannland, Mauretanien, ställt sig bakom FN:s generalförsamlings beslut att Västsahara hade rätt till nationellt självbestämmande.

Det västahariska folket kom aldrig att få sitt krav på självbestämmanderätt tillgodosett. I stället annekterades Västsahara av grannländerna Marocko och Mauretanien.

Två år efter det att dessa två stater delat på Västsahara tvingades Mauretanien att överge Västsahara, varpå Marocko övertog det territorium som Mauretanien försökt att göra till sitt. Det var en ren erövring av ett grannland och en omfattande folkflyttning av marockaner till Västsahara. Befrielseörelsen Polisario, som bildades redan under det spanska väldet, förde fram till 1991 en väpnad kamp för sin nationella självbestämmanderätt.

Marocko förmådde aldrig kontrollera hela Västsahara. En befäst mur byggdes mellan befriat sahariskt och av Marocko ockuperat område. År 1991 ingicks, efter FN:s medling, en överenskommelse om vapenstillestånd i vilken en fredsplan och en överenskommelse om Västsaharas framtid ingick.

Marocko och Polisario förhandlade från 1997 till 2004 under överinseende av Kofi Annans specielle envoyé James Baker och kom överens om att landets framtid skulle fastställas i en folkomröstning. Sedan dess har Marocko förhalat och saboterat genomförandet av en folkomröstning.

Parterna menade till en början att endast de som levde i Västsahara innan Marocko annekterade landet skulle ha rösträtt i en folkomröstning. Den första av FN:s fredsplaner innehöll också denna ståndpunkt, vilken även undertecknades av Marocko i Houston. I flera steg har Polisario därefter gjort eftergifter.

Polisario har gått med på ett förslag att Västsahara ska fungera som ett autonomt område under fyra år med en uppdelning av olika ansvarsområden mellan marockanska och sahariska myndigheter och att det därefter, under det femte året, ska anordnas en folkomröstning. Detta var det sista förslaget som James Baker lade fram som förhandlare och som antagits av FN:s säkerhetsråd. Marocko har dock vägrat att godta FN:s beslut.

Polisario beslöt 2005 att frige alla resterande marockanska krigsfångar. Marocko har inte svarat med att göra något motsvarande när det gäller de krigsfångar som marockanska armén tagit.

Fel! Okänt namn på

Polisario har gjort den ena eftergiften efter den andra för att få till stånd en folkomröstning. Marocko har varje gång vägrat att bidra till förverkligandet av en folkomröstning. I dag finns inga fler eftergifter att göra.

Av detta måste man dra slutsatsen att Marocko inte frivilligt kommer att gå med på någonting annat än en annektering av Västsahara.

Till detta kan noteras att James Baker, när han avgick som Kofi Annans envoyé, förklarade att ”inget land kommer att utifrån internationell lag erkänna Marockos krav på Sahara. Regeringen fruktar det möjliga resultatet av förverkligandet av det sahariska självbestämmandet.”

4 Avtalsbrott och MR-brott

Den fullständiga arrogans som Marocko uppvisat under en lång följd av år och den fullständiga bristen på respekt för internationell lag ledde sommaren 2005 till en enorm frustration hos den västsahariska befolkningen.

Stora demonstrationer för att Marocko skulle följa Förenta nationernas uppmaning att ordna en folkomröstning genomfördes i El-Aaiún. Dessa demonstrationer ledde till våldsamma reaktioner från de marockanska myndigheterna. Fredliga demonstranter möttes med brutalt våld av polis och militär. Många misshandlades och arresterades. Flera av dem dömdes till långa fängelsestraff. Några fördes till Marocko. Ett stort antal av demonstranterna utsattes för tortyr, bland annat den framstående människorättskämpen Aminatou Haidar. Samtidigt arresterades 37 andra personer som utsattes för misshandel och tortyr. I dag hör arresteringar, fängslanden med åtföljande misshandel och tortyr av oppositionella till vardagen i det ockuperade Västsahara.

Den första tiden efter kung Hassans död kännetecknades av vissa förbättringar när det gällde mänskliga rättigheter i Marocko. Men i Västsahara fortsätter den brutala ockupationen. Hösten 2010 samlades tiotusentals västsaharier i fredliga protester och tältläger för att manifesteras för bättre levnadsvillkor och mot det marockanska förtrycket. Dessa tältläger upplöstes med stor brutalitet av marockansk polis och militär. Flera personer dog i samband med dessa aktioner och i det efterföljande våldet. Flera hundra västsaharier fängslades och misshandlades av de marockanska myndigheterna.

Vänsterpartiet har sedan 1970-talet stött Polisarios kamp för självbestämmande.

Sverige bör i alla internationella sammanhang rikta skarp kritik mot den marockanska regeringens politik i den västsahariska frågan när det gäller förbrytelser mot mänskliga rättigheter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet kräver att alla politiska fångar frigges. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet kräver att den svenska regeringen inom FN med kraft ska verka för att en folkomröstning om Västsaharas självständighet kommer till stånd. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Dubbelspel i EU

EU, främst Spanien, men även Frankrike och Portugal, vill ha tillgång till marockanska fiskevatten. Marocko inkluderar nu självsvåldigt de fiskevatten som ligger utanför Västsaharas kust i sin fiskezon.

Vänsterpartiet har krävt att EU inte ska ingå avtal med Marocko om Västsaharas fiskevatten eftersom sådana avtal strider mot folkrätten. Detta har också blivit Sveriges ståndpunkt. Trots det har EU ingått ett sådant folkrättsvidrigt avtal med Marocko. Detta avtal förlängdes under 2011 efter beslut i EU:s ministerråd. Vänsterpartiet kräver att EU:s fiskeavtal med Marocko snarast upphävs. Sverige bör i annat fall vända sig till EU-domstolen för att pröva avtalets förenlighet med internationell rätt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet kräver likaså att Sverige i EU verkar för att EU fortsättningsvis inte ingår några fiskeavtal med Marocko där västsahariska vatten är inkluderade. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det kan för övrigt noteras att USA betonar att man i sina frihandelsavtal med Marocko konsekvent utesluter varor från Västsahara. Det torde vara rimligt att EU gjorde detsamma i sina avtal med Marocko. Sverige borde rimligen driva samma krav i EU. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Associationsavtalet mellan EU och Marocko bör upphävas så länge Marocko inte bidrar till en fredlig politisk lösning av Västsaharakonflikten. Det kan ske med hänvisning till avtalets andra artikel som talar om respekt för demokratiska principer och grundläggande mänskliga rättigheter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Om flyktinglägren i Algeriet

I dag lever tiotusentals västsaharier i flyktingläger i Algeriet. De har ett hårt liv. Matransonerna är små och näringsfattiga. Den näringsbrist som kan uppstå kan ge skador för livet. Vänsterpartiet kräver att Sverige ska ge ett kraftigt ökat humanitärt bistånd till de västsahariska flyktinglägren. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Likaså kräver Vänsterpartiet att Sverige ska bistå med utbildningsinsatser till stöd för unga västsaharier i Sverige. Dessa bör vara särskilt inriktade på att ge unga kvinnor utbildning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

7 Sätt press på Marocko

Vänsterpartiet anser att Sverige i alla internationella organisationer måste öka sin kritik av den marockanska ockupationen av Västsahara och av Marockos brott mot de mänskliga rättigheterna i Västsahara. I FN bör Sverige verka för att mandatet för FN-styrkan Minurso ska utökas till att också gälla övervakning av situationen för mänskliga rättigheter i det ockuperade Västsahara. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Ett annat led i en sådan politik är att Sverige liksom bl.a. flertalet länder i Afrikanska unionen erkänner Polisario som Sahariska arabiska demokratiska republikens (SADR) rättmätiga regering. De gamla kriterierna för erkännande från svensk sida av andra stater är sedan länge urholkade. Det ska finnas ett folk, ett territorium och en regering som har kontroll över territoriet. Sverige har erkänt stater där dessa kriterier inte varit uppfyllda, bl.a. i samband med Jugoslaviens sönderfall. SADR kontrollerar de facto en tredjedel av västsahariskt territorium.

Vänsterpartiet menar att Sverige bör erkänna Sahariska arabiska demokratiska republiken (SADR). Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Sverige bör även verka för att flera länder i EU erkänner SADR. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 9 september 2011

Jonas Sjöstedt (V)

Torbjörn Björlund (V)

Siv Holma (V)

Kent Persson (V)

Jens Holm (V)

Hans Linde (V)